

JAARVERSLAG 2021

COLOFON

Auteurs

Secretariaat KIMO Nederland en België,
Mike Mannaart, Youp Schaacke en Joke van Dijk

KIMO, de vereniging van kustgemeenten

Postbus 325
1940 AH BEVERWIJK
Nederland
T: (+31) (0)251-26 38 48
W: www.kimonederlandbelgie.org

Bezoekadres

Stationsplein 48b
1948 LC Beverwijk
Nederland

Fotografie

KIMO Nederland en België,
KIMO International en lid-gemeenten

Vormgeving en drukwerkverzorging

Baasimmedia Reclamemakers, Nieuwerkerk aan den IJssel

Foto voorpagina:

Tijdens Europese Maritieme Dagen 2021 in Den Helder reikt KIMO-voorzitter de heer Dinjens een Fishing for Litter jubileum-big bag uit aan Minister van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw van Nieuwenhuizen (foto: gemeente Den Helder)

INHOUD

PAG

1.0	Van de voorzitter	4
2.0	KIMO, de internationale vereniging van kustgemeenten	5
2.1	KIMO Internationaal en de relatie met KIMO Nederland en België	5
2.2	Internationaal Dagelijks Bestuursoverleg en Internationale Ledenvergadering (AGM)	7
2.3	KIMO Nederland en België	7
3.0	Het bestuur van KIMO Nederland en België	8
3.1	Algemeen bestuur	8
3.2	Dagelijks bestuur	8
3.3	Secretariaat	9
4.0	Strategisch Beleid	10
4.1	Nationale lobby en representatie	10
4.1.1	Lobby	10
4.1.2	Representatie en bijeenkomsten	10
4.2	Internationale lobby en representatie	12
5.0	Projecten	13
5.1	Programma Schone Stranden	13
5.1.1	Achtergrond	14
5.1.2	Activiteiten in 2021	14
5.1.3	Weggeefactie	14
5.1.4	KIMO als secretariaat binnen Programma Schone Stranden	14
5.2	Programma Visserij voor een Schone Zee	14
5.2.1	Transitie naar Programma	14
5.2.2	Pilotprojecten	15
5.2.3	KIMO in Programma Visserij voor een Schone Zee	16
5.3	Fishing for Litter	16
5.3.1	Achtergrond	16
5.3.2	Groeiende hoeveelheid afval	17
5.3.3	Financiering Fishing for Litter	18
5.3.4	Publiciteit en educatie	18
5.4	Advies voor UNDP over opzet Nationaal Milieumonitoringsysteem Zwarte Zee	18

1.0 VAN DE VOORZITTER

Geachte lezer, 2021 was voor de tweede maal op rij geen standaard jaar. Vrijwel alle contacten met u moesten virtueel plaatsvinden, terwijl persoonlijke contacten binnen onze vereniging zo belangrijk zijn.

Dankzij de techniek heeft KIMO Nederland en België toch een aanzienlijk aantal activiteiten weten te organiseren. Daarvoor heeft onze vereniging de in 2020 ingezette omschakeling van persoonlijke naar digitale activiteiten doorgezet. Zo waren ook in 2021 onze bestuurs-overleggen digitaal en ons jaarcongres was voor de tweede keer in de vorm van een "Webinar". In 2021 bestond ons kroonproject Fishing for Litter 20 jaar. Dit hebben we bescheiden, maar met aandacht van zowel de Europese Commissaris van Milieu, Oceanen en Visserij als ook onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat als mijlpaal kunnen markeren.

We zijn hierdoor zichtbaar gebleven en nog steeds in contact met u, onze internationale zusterorganisaties en onze partnerorganisaties zoals provincies en rijk. Dit om onze invloed ook in 2022 te kunnen blijven uitoefenen voor de behartiging van uw belangen. Ik wens u veel leesplezier.

Sebastian Dinjens

Voorzitter

KIMO Nederland en België

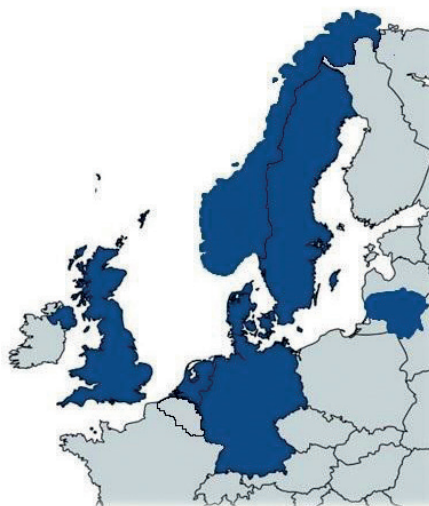

2.0 KIMO

DE INTERNATIONALE VERENIGING VAN KUSTGEMEENTEN

2.1 KIMO INTERNATIONAAL EN DE RELATIE MET KIMO NEDERLAND EN BELGIË

Op 22 Augustus 1990 is Komunenes International Miljøorganisation (Internationale milieuvereniging van lokale overheden, afgekort tot "KIMO") opgericht in Esbjerg, Denemarken. De oprichters van KIMO waren: Grampian Region Council en Shetland Islands Council in Schotland, de gemeente Esbjerg in Denemarken en de gemeente Vågsøy in Noorwegen. De organisatie is daarna uitgegroeid tot een netwerk van ruim 80 gemeenten (met in totaal 160 aangesloten organisaties) verspreid over 9 landen in Noordwest Europa. Er zijn netwerken in: Nederland/België, Duitsland, Denemarken, Zweden, Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk, en leden in Ierland en Litouwen (zie kaart hieronder).

De landen met een KIMO-netwerk

KIMO International is nu de overkoepelende organisatie, en per land zijn er nu dus zelfstandige KIMO afdelingen.

Sommige daarvan, zoals de onze, zijn een vereniging met volledige rechtspersoonlijkheid, andere zijn meer los georganiseerd. Iedere lid-gemeente, ongeacht

het land waarin deze is gelegen, is naast lid van het nationale netwerk ook automatisch lid van KIMO International. Met trots kunnen we stellen dat KIMO Nederland en België hierbij de grootste en sterkste tak is binnen het Internationale KIMO netwerk. Dit zegt iets over de waarde die men in Nederlandse gemeenten hecht aan het milieu en de daadkracht waarmee we gezamenlijk de problemen die onze zeeën en kusten bedreigen te lijf gaan.

Internationaal is de ledenraad (council) het hoogste bestuursorgaan dat éénmaal per jaar vergadert tijdens de Annual General Meeting (AGM). Het dagelijks bestuur (International Board) geeft leiding aan de organisatie en bereidt besluitvorming voor. Jaarlijks worden resoluties voorbereid en in de AGM aangenomen waarbij de resoluties bindend zijn voor de KIMO leden. De internationale koepelorganisatie wordt vertegenwoordigd door een roterende voorzitter ("president") van KIMO International.

De internationale voorzitter werkt nauw samen met de internationale secretaris. Bij officiële bijeenkomsten of bij het aangaan van overeenkomsten zal de voorzitter KIMO vertegenwoordigen. Het internationale secretariaat vertegenwoordigt haar leden op internationaal Europees niveau. Zo is KIMO in Europa vertegenwoordigd in de OSPAR, HELCOM, bij de ministersconferentie van de Noordzee en overleg met andere partijen zoals het Comité van de Perifere Maritime Regio's (de kustprovincies).

Het internationale secretariaat organiseert daarnaast jaarlijks de bestuursvergaderingen, de algemene ledenvergadering en het overleg van de landelijke, ambtelijke coördinatoren. Zij bereidt in samenwerking

met de landelijke netwerkcoördinatoren de internationale vergaderingen en resoluties voor.

Naast fysieke KIMO vergaderingen vinden steeds meer overleggen via digitale middelen plaats. De voorzitter van KIMO Nederland en België heeft zitting in het dagelijks bestuur van KIMO internationaal.

De samenwerking tussen KIMO Nederland en België en KIMO International is uitstekend. Vanwege onze ligging en ervaring binnen Europa, is ons netwerk nu deels aanspreekpunt voor Europese zaken. Denk aan de Europese Commissie in Brussel en het Comité van de Perifere en Maritieme Regio's (CPMR) en de werkgroep Marine Resources van diens Noordzeecommissie (CPMR-NSC-MRG). Dit zijn onderdelen van het comité van Europese kustprovincies en haar Noordzeenetwerk. Hierin zitten bijvoorbeeld alle Nederlandse kustprovincies. Hiermee heeft ons netwerk een strategische positie en helpt actief mee om internationaal beleid te beïnvloeden. Daarmee werken we aan de oprichtingsdoelstelling van KIMO om een stem te hebben richting internationale overheden (EU, OSPAR, IMO e.d.).

We hebben nu zo'n positie verworven dat er ook daadwerkelijk naar ons wordt geluisterd.

Op het gebied van de aanpak van afval op zee (Fishing for Litter afval), afval door verloren containers (MSC Zoë) en paraffine bijvoorbeeld nemen EU-lidstaten advies van ons over of organiseren bijeenkomsten waarbij wij spreker zijn. Dat is iets wat op nationaal niveau alleen maar zeer beperkt kan en slechts een beperkt effect heeft. Hieruit blijkt de grote meerwaarde van KIMO, dit door de samenwerking binnen de nationale KIMO-netwerken en de internationale koepelorganisatie.

De KIMO-leden en personeel tijdens de laatste fysieke internationale ledenvergadering (AGM), in Velsen in 2019

2.2 INTERNATIONAAL DAGELIJKS BESTUUR OVERLEG EN INTERNATIONALE LEDENVERGADERING (AGM)

Ook in 2021 zijn er twee internationale dagelijks bestuur-overleggen en de internationale leden-vergadering gehouden. Deze vinden normaal bij een lid-gemeenten of in Brussel plaats, maar door de Covid-19 pandemie waren deze nu voor het tweede jaar op rij online. De vergaderingen werden voorgezeten door de voorzitter van KIMO International, de heer Jerry Ahlström.

Tijdens de AGM vertelden de nationale netwerken wat zij hadden gedaan. Het was goed te zien dat in alle KIMO-landen hard wordt gewerkt aan de belangen van kustgemeenten.

Ook is het internationale secretariaat weer actief geweest met lobby op internationaal niveau: EU, HELCOM en OSPAR.

2.3 KIMO NEDERLAND & BELGIË

KIMO Nederland en België is op 16 September 1999 als vereniging opgericht in de gemeente Velsen, waar ook de zetel van de organisatie is gevestigd. De vereniging is in 21 jaar doorgegroeid naar een grote organisatie met 33 leden. Leden van onze vereniging zijn Nederlandse kust gerelateerde gemeenten met gemeenschappelijke belangen op en aan de Noordzee en in de kustwateren. Op dit moment zijn er geen Belgische gemeenten lid.

Als organisatie van lokale overheden treedt KIMO Nederland en België in overleg met andere overheden en organisaties om doelen te realiseren die liggen op het terrein van veiligheid en milieu, in het bijzonder en op het gebied van recreatie, havens, natuur en toerisme.

De doelstellingen van KIMO zijn:

1. het opruimen van bestaande verontreinigingen in de noordelijke zeeën en kustwateren, het voorkomen van nieuwe vervuilingen en het werken aan het behoud van de zeeën en kustwateren om deze in een goede staat door te geven aan toekomstige generaties;
2. duurzaam kust- en toeristenbeleid;
3. kustverdediging in relatie tot de economische ontwikkelingen en de zeespiegelrijzing;
4. veiligheid aan de kust.

Hieraan wordt vormgegeven door:

- lokale overheden te informeren over verontreinigingen en schoonmaakacties;
- een voorbeeldfunctie te vervullen door eigen inzet voor de verbetering van het milieu van de Noordzee en kustwateren;
- het stimuleren van een evenwichtig en duurzaam toeristen- en kustbeleid;
- nationaal en internationaal invloed uit te oefenen op beleidsontwikkeling en -uitvoering voor zover dat de doelstellingen van KIMO raakt;
- gezamenlijk actie te ondernemen tegen plannen die het biologisch en ecologisch evenwicht in de noordelijke zeeën en kustwateren kunnen verstoren;
- het organiseren van conferenties en studiedagen;
- projecten uit te voeren die passen in het kader van de doelstellingen van KIMO Nederland en België;
- afstemming en samenwerking met KIMO International, en andere KIMO-netwerken;
- bezoeken aan de Europese Commissie in Brussel en andere relevante internationale organisaties voor afstemming t.b.v. beleidsbeïnvloeding, lobby, profilering en tenders.

3.0 HET BESTUUR

VAN KIMO NEDERLAND EN BELGIË

3.1 ALGEMEEN BESTUUR

Het algemeen bestuur van KIMO Nederland en België is het hoogste orgaan in de organisatie. Het bestaat uit vertegenwoordigers van alle lid-gemeenten. Zij vergadert twee keer per jaar en neemt besluiten die voorbereid zijn door het dagelijks bestuur.

3.2 DAGELIJKS BESTUUR

Het dagelijks bestuur van KIMO Nederland en België bestaat uit minimaal 3 leden verdeeld over de kust. In 2021 hebben het dagelijks bestuur driemaal en het algemene bestuur tweemaal vergaderd. De samenstelling van het dagelijks bestuur in 2021 was als volgt:

De heer S.Y. Dinjens

Wethouder te Velsen en voorzitter van KIMO Nederland en België

De heer J.C. Knappe

Wethouder te Katwijk en 1ste vicevoorzitter van KIMO Nederland en België

Mevrouw T. Both

Wethouder te Goeree-Overflakkee en vicevoorzitter van KIMO Nederland en België

De heer N. Middelkoop

Wethouder te Urk en vicevoorzitter van KIMO Nederland en België

De heer K. Visser

Wethouder te Den Helder en vicevoorzitter van KIMO Nederland en België

Mevrouw E. de Ruijter

Wethouder te Vlieland en vicevoorzitter van KIMO Nederland en België

3.3 SECRETARIAAT

De uitvoering van de organisatorische taken berust bij het secretariaat van KIMO Nederland en België. Het wordt geleid door een ambtelijk secretaris. Het secretariaat verzorgt de vergaderingen van het DB en AB, onderhoudt de contacten met de leden, organiseert bijeenkomsten, doet de PR en Communicatie en vertegenwoordigt de vereniging op ambtelijk niveau. Ook voert het activiteiten uit, zowel zelfstandig als samen met KIMO International. Het secretariaat bestaat uit 2,5 FTE verdeeld over drie betaalde krachten. Van het secretariaatsteam heeft de heer Midavaine begin 2021 afscheid genomen van de organisatie en is opgevolgd door de heer Schaacke. Het personeel van het secretariaat in 2021 bestond uit:

De heer M. Mannaart

Secretaris van KIMO Nederland en België, nationaal coördinator en international liaison officer van KIMO Internationaal

De heer J.J. Midavaine

Adjunct-secretaris en projectleider Fishing for Litter (tot 2de kwartaal 2021)

De heer Y. Schaacke

Projectadviseur en projectleider Fishing for Litter (vanaf 2de kwartaal 2021)

Mevrouw J. van Dijk

Project- en administratief medewerker

4.0 STRATEGISCH BELEID

4.1 NATIONALE LOBBY EN REPRESENTATIE

4.1.1 Lobby

Er is dit jaar wederom hard gewerkt aan de representatie van en lobby voor de belangen van onze leden en partners. De ramp met containerschip MSC Zoë op 2 januari 2019 benadrukte de noodzaak voor actie. Het incident drukte ook een stempel op deze werkzaamheden in 2021 want er is een significante toename van afval in de noordelijke havens van Nederland, met bijkomende kosten. Na overleg met Rijkswaterstaat wordt dit gecompenseerd.

4.1.2 Representatie en bijeenkomsten

Door de Covid-19-pandemie was het organiseren van bijeenkomsten uitdagend. Desondanks bestond er een sterke bestuurlijke wens om dit eindelijk weer in de vorm van een gewone bijeenkomst te doen. In 2020 waren alle bijeenkomsten ook allemaal digitaal georganiseerd en men wilde medebestuurders wel weer eens persoonlijk ontmoeten. Dat was bijna gelukt, maar de verschillende lockdowns vielen telkens net verkeerd. Dat vereiste flexibiliteit van het secretariaat en de leden want er moest snel geschakeld worden van een lokaal evenement naar digitaal.

Naast de 3 digitale DB-overleggen zijn er uiteindelijk twee Webinars voor de leden georganiseerd die goed werden bezocht.

Foto: Afval van het containerschip de MSC Zoë in de haven van Lauwersoog

Aandacht voor riviervervuiling bij de Zaanse Schans

Op 24 juni organiseerden we het internationale Webinar “Waste Free Rivers” (Afval vrije Rivieren). Hierbij werkten KIMO Nederland/België en KIMO Internationalsamenmeteen aantal partnerorganisaties. Doel van de bijeenkomst was de problematiek van vervuiling van plastic door rivieren aan te kaarten, die van grote invloed is op de kwaliteit van het zeemilieu en onze stranden. De nadruk lag hierbij op wat de diverse rollen zijn van de verschillende overheden: van gemeenten, waterschappen, provincies, rijk en Europese Commissie.

De organisatie deden we samen met de Noord Zee Commissie van CPMR, Provincie Noord-Holland en gemeente Zaanstad. De secretaris van KIMO Nederland/België was de dagvoorzitter van dit evenement, waarbij een aantal bestuurders (van provincie Noord-

Holland, gemeente Zaanstad en Waterschap Hollands Noorderkwartier) een panel vormde in een studio in de Watertoren van Assendelft. Er waren interessante sprekers van internationale onderzoeksinstituten, maatschappelijke organisaties, Rijkswaterstaat en de Europese Commissie. Voorafgaand aan de bijeenkomst waren filmopnames gemaakt van riviervervuiling van de Zaan bij de Zaanse Schans. Bij dit geslaagde evenement waren deelnemers uit 18 landen van 3 continenten virtueel aanwezig, waaronder voorzitter Jerry Ahlström van KIMO International.

Na de Algemene Ledenvergadering op 17 november 2021 is het Webinar “Hoe te handelen bij incidenten op zee en op het strand” georganiseerd. Dit zou voor KIMO-leden in het gemeentehuis van Katwijk zijn en de sprekers zouden in een studio in het kantoor van Veiligheidsregio Friesland in Leeuwarden bijeen komen. Vanuit daar zou er een digitale verbinding zijn met Katwijk.

Omdat er net weer een lockdown was afgekondigd, is alleen gebruik gemaakt van de studio in Leeuwarden. Maar onze dank gaat uit naar zowel de gemeente Katwijk als de Veiligheidsregio Friesland voor hun ondersteuning bij de organisatie. Naast presentaties was er ook een paneldiscussie in de studio van Veiligheidsregio Friesland. Sprekers en panellisten waren allen betrokken geweest bij het MSC Zoë-incident en reflecteerden op deze casus als leer-les over hoe om te gaan met dit soort incidenten. Sprekers/panellisten waren: de heer T. van de Gazelle (Hoofdingenieur-Directeur van Rijkswaterstaat Zee en Delta), de heer W. Kleinhuis (Directeur Veiligheidsregio Friesland), mevrouw T. Schokker (voorm. Burgemeester Vlieland) en de heer B. Wassink (voorm. Burgemeester Terschelling). Omdat alle sprekers en deelnemers van overheidsinstellingen waren kon er open worden gediscussieerd over de aanpak van het MSC Zoë-incident.

De vragen en opmerkingen waren zo nu en dan van een pittig maar respectvol karakter. De eindconclusie was dat de samenwerking natuurlijk beter kon, maar dat de aanpak tijdens de ramp wel als succesvol is ervaren. De openheid en reflectie werden zeer gewaardeerd en leidde tot een succesvol evenement.

4.2 INTERNATIONALE LOBBY EN REPRESENTATIE

Naast het behartigen van de belangen van de leden in de diverse landen voerde het secretariaat van KIMO International het secretariaat van de OSPAR-ICG-ML werkgroep die zich bezighoudt met afval op zee. Onze zustersnetwerken in de andere KIMO-landen hebben op nationaal niveau ook veel activiteiten verzorgd. Kortom, KIMO heeft internationaal goed aan de weg getimmerd en wordt nu ook regelmatig benaderd door nationale overheden en de Europese Commissie voor advies of presentaties. KIMO Nederland/België heeft binnen ons internationale netwerk een bijzondere rol, vanwege onze internationale ervaring en ligging nabij Brussel. Hierdoor worden wij voor strategisch belangrijke lobbytaken door KIMO International benaderd. KIMO International heeft diverse internationale overleggen bijgewoond, georganiseerd of presentaties verzorgd. Dit wordt vaak gedaan in samenwerking met of voor partnerorganisaties.

Het internationale KIMO-secretariaat werkte het afgelopen jaar o.a. samen met het GGGI (Global Ghost Gear Initiatief), de NSC-CPMR (Noordzee Commissie van het Comité van de Perifere Maritieme Regio's) en de NFLA (Nuclear Free Local Authorities). Verder werkt KIMO aan het Interreg Clean Atlantic project en het Regionale Actie Plan voor marine litter. Ook in 2021 zijn er twee virtuele (internationale) dagelijkse bestuur overleggen en een Algemene Ledenvergadering (AGM) georganiseerd. Tijdens deze ledenvergadering waren diverse interessante sprekers aanwezig, waaronder een spreker van Rijkswaterstaat.

5.0 PROJECTEN

5.1 PROGRAMMA SCHONE STRANDEN

5.1.1 Achtergrond

De Green Deal Schone Stranden liep vanaf de ondertekening door de deelnemende partijen op 20 november 2014 tot en met 31 december 2020. Omdat de duur van de Green Deal Schone Stranden verstreek, maakte deze in 2021 een transitie door naar het Programma Schone Stranden.

Een belangrijke pijler onder het huidige Nederlandse Noordzeebeleid is de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM). Europa maakt zich zorgen over de kwaliteit en diversiteit van het mariene milieu.

Gevreesd wordt dat zonder maatregelen de toestand van de Europese wateren zal verslechteren en achteruitgaan. Om dit te voorkomen is de KRM opgesteld. Hierin worden de Europese lidstaten verplicht tot het vaststellen van een mariene strategie,

die gericht is op bescherming, behoud en herstel van het mariene milieu (een goede milieutoestand (GMT) van de Noordzee), waarbij een duurzaam gebruik van de Noordzee een uitgangspunt is. Door de KRM te koppelen aan het beleid voor volksgezondheid, recreatie en economische groei, kunnen flinke stappen gezet worden om de negatieve effecten op de zeeën te minimaliseren. Een groot probleem, bijvoorbeeld, is de aanwezigheid van plastic afval in zee.

Overheden willen dit aanpakken, bijvoorbeeld door het circulair maken van productieketens. Dit is om plastic zwerfafval (op zee, in de rivieren, op stranden en op straat) op te ruimen en verder te voorkomen. Het Programma Schone Stranden sluit aan bij de doelstellingen van de KRM en is één van de uitvoeringsinstrumenten van Nederland hiervoor.

5.1.2 Activiteiten in 2021

In 2021 zijn er diverse activiteiten uitgevoerd om het Programma Schone Stranden goed te laten verlopen. Zo zijn er zes regiegroep bijeenkomsten georganiseerd, en zijn er ook vier partnerbijeenkomsten gehouden. Verreweg de meeste van deze bijeenkomsten vonden, vanwege COVID-19, digitaal plaats. Alleen de uitreiking voor de Schoonste Strand-verkiezing kon dit jaar in fysieke vorm doorgang vinden. Deze vond plaats bij Paviljoen Nederzandt, te Langevelderslag. KIMO had hierbij een verbindende rol waarbij de winnaar van de Schoonste Strand-verkiezing regio Noord Nederland (gemeente Schiermonnikoog), door ons werd benaderd en betrokken in de prijsuitreiking.

5.1.3 Weggeefactie

Eind 2021 hebben we met het Programma een weggeefactie opgezet, waarbij we een ruim budget hebben vrijgemaakt voor gemeenten, paviljoenhouders en vrijwilligersorganisaties. Deze stakeholders kunnen een aanvraag doen bij KIMO voor een tegemoetkoming

in de kosten voor strand reinigende maatregelen. Vrijwilligersorganisaties kunnen een aanvraag doen voor gratis afvalgrijpers en -ringen en KIMO beheert het bedrag en de toekenning. Deze actie loopt door tot in 2022.

5.1.4 KIMO als secretariaat binnen Programma Schone Stranden

Het onderhouden van contacten met de Green Deal participanten is een doorlopend proces. We houden de partners op de hoogte middels nieuwsbrieven en de website, die actueel werd gehouden middels diverse nieuwsberichten. Dit heeft ervoor gezorgd dat de website ook in 2021 nog optimaal werkt. Op de website worden de nieuwsberichten van de nieuwsbrief geplaatst en bijgehouden. Dit werkt naar behoren. Er is ook ondersteuning bij kennisoverdracht en communicatie. Er zijn vijf nieuwsbrieven uitgegaan, de website is up-to-date gehouden en de partners en regiegroep zijn over ontwikkelingen geïnformeerd.

5.2 PROGRAMMA VISSERIJ VOOR EEN SCHONE ZEE

5.2.1 Transitie naar Programma

Ook de Green Deal Visserij voor een Schone Zee is, net als de Green Deal Schone Stranden, in een transitie naar een Programma. Deze geeft invulling aan het verbeteren en waarborgen van een goede milieutoestand van onze zee. In 2021 is deze transitie afgerond.

In het Programma Visserij voor een Schone Zee hebben de vissers, havens en vuilverwerkers een zeer actieve rol.

De Green Deal heeft ook integrale inzameling van netten, vispluis, kombuisafval, Fishing for Litter-afval, oliehoudend afval en klein gevaarlijk afval (KGA) als onderwerp meegenomen. Een mooi voorbeeld hiervan is de website: www.visserijvooreenschonezee.nl. Deze toont het afvalspoorboekje per haven. Zo kunnen vissers en havens op een gemakkelijke manier terug zien waar je met welk soort afval terecht kunt. Het Fishing for Litter programma, waarbij vissers vrijwillig afval uit zee halen en afgeven in de havens voor recycling, is een belangrijke basis van het Programma.

5.2.2 Pilotprojecten

Bek & Verburg, Groningen Seaports en Impact Recycling sloegen in 2021 de handen ineen om netmateriaal via de innovatieve BOSS-techniek te gaan recycleren. Via dit Pilotproject wordt er getest of kunststof (vis-) netten vanuit heel Nederland in Eemshaven kunnen worden omgezet in hoogwaardige grondstoffen PP en PE. De ingezamelde visnetten vanuit de verschillende Nederlandse havens worden apart gehouden op de locaties van Bek & Verburg zodat er met verschillende kwaliteiten en soorten netten kan worden getest. Impact Recycling kan het afval opwerken tot 98% pure PP en PE en twee mix reststromen.

Het afval dat niet voor Impact Recycling geschikt is én de mix reststromen van Impact Recycling zal in samenwerking met de andere projectpartners naar andere duurzame partners weggezet worden. De reststromen kunnen bijvoorbeeld worden ingezet voor kratten voor bloembollen, die gebruikt worden in de land- en tuinbouw.

De reststromen kunnen ook door startup 'Dunia Design' worden gebruikt om circulaire meubels te maken. Op deze manier is de gehele circulaire keten dicht bij elkaar te vinden, wat resulteert in vermindering van CO2 uitstoot én kosten op het gebied van transport en wat duurzaam hergebruik van visnetten waarborgt.

Daarnaast heeft KIMO aan Hogeschool NHL/Stenden gevraagd of zij wellicht toepassingen kunnen vinden voor de te hergebruiken grondstoffen PP en PE uit visnetten. Zij hebben een methode gevonden om vispluis, middels diverse tussenstappen, te hergebruiken tot borstelkoppen waarin bioafbreekbare borstelharen ingezet kunnen worden.

Dit als proof-of-concept dat vispluis recyclebaar is en een product kan opleveren welke in de visserij gebruikt kan worden. Ook heeft KIMO in 2021 bijgedragen

aan een e-learning module 'vast afval in de visserij', die ProSea heeft ontwikkeld. Deze module is onder andere bedoeld voor studenten van de visserij scholen en leert hen over de aanwezigheid en effecten van vast afval in het milieu en hoe de visserij haar steentje kan bijdragen om dit te verminderen.

5.2.3 KIMO in Programma Visserij voor een Schone Zee

KIMO heeft in 2021 een verbindende rol gespeeld, overleggen georganiseerd en is verantwoordelijk voor de informatiedeling middels onder andere een periodieke nieuwsbrief (3 in 2021). Daarnaast zijn, tussen de diverse corona-restricties door, diverse veldbezoeken geweest. Zo heeft KIMO de havens van IJmuiden, Harlingen en de Eemshaven bezocht. Ook heeft KIMO een presentatie gegeven aan nationale en internationale partnerorganisaties over Fishing for Litter bij de seminar 'Catching the Potential'. Tenslotte hebben we drie regiegroep overleggen en twee centrale overleggen georganiseerd.

5.3 FISHING FOR LITTER

5.3.1 Achtergrond

Het Fishing for Litter project is één van de oudste en meest succesvolle projecten van zowel KIMO Nederland en België als KIMO International. Het project is al snel na de start overgenomen door andere leden van het internationale KIMO netwerk en daarbuiten. Voor het Fishing for Litter project wordt het afval dat vissers in hun netten aantreffen mee teruggenomen naar land. Daar wordt het ingenomen, afgevoerd, gemonitord en verwerkt. Voor de opslag van dit afval op het schip nemen de vissers big-bags mee aan boord.

Wanneer de vissers terugkeren in de haven, plaatsen zij deze big-bags op de kade waar deze big-bags worden afgevoerd door de afvalinzamelaar.

Fishing for Litter bestond in 2021 20 jaar! Dit is een geweldig succes, want het initiatief begon in 2001 in de havens van Den Helder, Den Oever en Oudeschild met slechts 10 schepen. Het is uitgegroeid tot een internationaal project dat ook door KIMO International is omarmd. Er doen nu honderden schepen mee.

Het project heeft in diverse noordwest Europese landen voet aan de grond gekregen, maar wordt ook in de Middellandse Zee uitgevoerd door o.a. Frankrijk, Griekenland, Italië en Kroatië. Daarnaast is er ook belangstelling uit o.a. Hongkong, Indonesië en Thailand. Door ons zijn de afgelopen jaren presentaties over het initiatief voor de Milieuorganisatie van de

Verenigde Naties (UNDP) en de Educatie, Wetenschap en Culturele Organisatie van de Verenigde Naties (UNESCO) en de G7 gegeven. Om de uitvoering te stimuleren is het voormalige lokale initiatief in 2016 opgenomen in het regionaal actieprogramma van het OSPAR samenwerkingsverband (OSPAR-RAP).

In 2019 is het na lobby door ons in Brussel, als aparte afvalcategorie opgenomen in de aangepaste Haven Ontvangstrichtlijn (HOV/PRF) van de Europese Commissie. Hierdoor kan het makkelijker in alle kuststaten van de EU worden uitgevoerd. Wetgeving gaat niet zo snel, de invoering hiervan zal pas in 2022/2023 in Nederland zijn beslag krijgen.

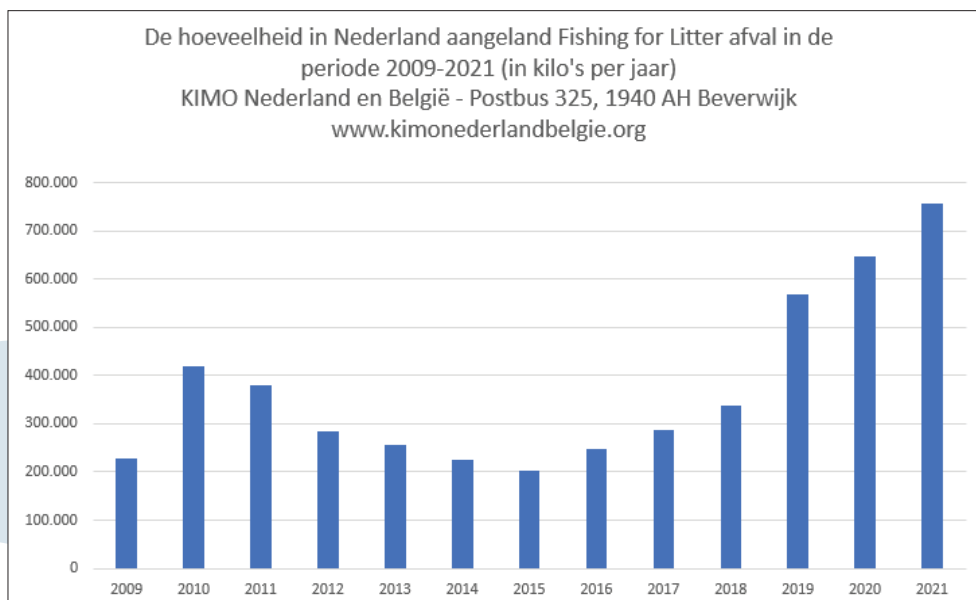
Erkenning van onze inspanningen op het gebied van Fishing for Litter op de plaats waar het allemaal in 2001 begon: de haven van Den Helder. De uitreiking van jubileum FFL-big bags aan Eurocommissaris van Oceanen, Milieu en Visserij, dhr. Sinkevicius en Minister van Infrastructuur en Waterstaat mw. Van Nieuwenhuizen door KIMO-voorzitter dhr. Dinjens en secretaris dhr. Mannaart (foto: gemeente Den Helder).

De mijlpaal van 20 jaar Fishing for Litter is tijdens de Europese Maritieme Dagen in Den Helder gemarkeerd door de uitreiking van een speciale jubileum big bag.

Zowel de Eurocommissaris van Oceanen, Milieu en Visserij als de Minister van infrastructuur en Waterstaat namen deze onder dankzegging in ontvangst. Beide spraken hun waardering voor het initiatief uit.

5.3.2 Groeiende hoeveelheid afval

In de afgelopen jaren is de hoeveelheid aangeland afval van Fishing for Litter gestaag gestegen. Deze trend is ook in 2021 doorgezet. In 2020 is 644 ton afval aangeland. In 2021 was de totale hoeveelheid aangeland afval in Nederland 756 ton. Dit is de grootste hoeveelheid sinds de start van het programma in 2001.

Hoeveelheid aangeland Fishing For Litter Afval in Nederland in de periode 2009 t/m 2021

Dit leidde zelfs tot wat noodtransporten van big-bags (zie foto). De havens gingen sneller door hun voorraden zakken heen vanwege de grote hoeveelheden aangeland afval.

5.3.3 Financiering Fishing for Litter

Binnen Fishing for Litter hebben wij contact met de havens over de financiering van het programma. Gedurende 2021 heeft KIMO diverse overleggen gevoerd met de havenmeesters, omdat het één en ander zal verschuiven in het financieringsmodel van Fishing for Litter. Tot op heden werd Fishing for Litter gefinancierd middels periodieke contributies van het Ministerie van I&W, een aantal (vissers)havens, diverse gemeenten en bedrijven. Gesprekken over de exacte vorm en inhoud van de nieuwe financieringswijze zijn in 2021 gestart en lopen door tot in 2022.

5.3.4 Publiciteit en educatie

Fishing for Litter is een programma waarbij vissers vrijwillig helpen met het aanlanden van opgevist afval. Dit is dankbaar werk en daarom draagt KIMO er zorg voor dat de belemmeringen en drempels zo goed mogelijk geëffend worden. Zo hoeven de vissers zo min mogelijk van hun spaarzame tijd kwijt te zijn om deel te nemen.

Foto: Noodtransport van "big-bags on the road!"

Tegelijkertijd houden we contact met diverse stakeholders. In 2021 hebben wij flyers over Fishing for Litter onder de vissers verspreid, zodat Fishing for Litter onder de aandacht blijft. Daarin hebben we ook een enquête bijgevoegd die door een aantal vissers is ingevuld.

5.4 ADVIES VOOR UNDP OVER OPZET NATIONAAL MILIEU-MONITORINGSYSTEEM ZWARTE ZEE

Ons secretariaat werd in de zomer door de ontwikkelingstak van de Verenigde Naties (United Nations Development Programme, UNDP) benaderd. De vraag was of KIMO de Republiek Georgië wilde adviseren over het opzetten van een nationaal milieumonitoringsysteem voor hun deel van de Zwarte Zee. Dit systeem moet voldoen aan de eisen van de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie, de

Kaderrichtlijn Water en het beleid van de regionale Zee Conventie van de Zwarte Zee (Bucharest Conventie). Dit in navolging van ons werk in 2019 en 2020 waarbij we de nationale zee-milieustrategie en bijbehorend actieprogramma voor Georgië hebben opgesteld. Dit was in opdracht van de Europese Commissie en droeg bij aan de financiering van ons werk in Nederland.

Het vertalen van de EU Kaderrichtlijn Mariene Strategie naar Georgisch beleid, was onderdeel van het samenwerkingsverdrag tussen de EU en Georgië. Er zijn toen veel bijeenkomsten met ministeries, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven georganiseerd. De informatie die hierbij is verzameld is verwerkt in een eerste milieubeoordeling van 11 hoofdthema's (descriptoren), een strategie en een bijbehorend actieprogramma. Hierbij was er volop aandacht voor de bescherming van het zeemilieu, het achterland en rivieren. Ons voorstel wordt in 2022 in de nationale milieuwetgeving opgenomen.

Voor deze vervolgoopdracht m.b.t. advisering over het opzetten van het mariene milieumonitoringsysteem zijn twee workshops gegeven, diverse interviews gehouden. Vervolgens zijn er twee uitgebreide rapportages opgesteld, waarvan de eerste een analyse van de huidige situatie, de eisen van tientallen richtlijnen

en wetgeving en twee case studies (in Nederland en Bulgarije) beschrijft. Vervolgens is een rapportage met een voorstel voor het monitoringsysteem opgesteld. Daarin staan alle chemische, fysische en biologische parameters en indicatoren opgenomen die redelijkerwijze van toepassing zijn.

Er zijn 160 indicatoren opgenomen die een beeld moeten gaan geven van de milieutoestand van de zee en kust. Denk hierbij aan de situatie van de visstand, het voorkomen van invasieve exoten, de stand van dolfijnen, vervuiling van stranden door plastic en de aanwezigheid van pesticiden en zware metalen in slib. Omdat dit alles in slechts 20 dagen verdeeld over 2,5 maanden moest, was het een zeer uitdagende klus onder grote tijdsdruk, maar het resultaat mag er zijn en het was ook nog eens voor UNDP.

K I M O

NEDERLAND EN BELGIË